

Łukasz Kowalski

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Formacja i twórczość muzyków kościelnych inspirowana czcią do Najświętszej Maryi Panny w Ogólnopolskich Warsztatach Liturgiczno - Muzycznych na Warmii po 2004 roku

Od początków swej chrystianizacji mieszkańcy ziemi warmińskiej kształtowani byli w duchowości maryjnej. Materialnym dziedzictwem obrazu religijno-kulturowej są założone lub rozbudowane grody i miasta poświęcone Matce Bożej, z kościołami jej dedykowanymi. Znakiem wzrostu pobożności ludowej i szczególnej czci do Matki Bożej są jej liczne przydrożne i przy domowe kapliczki, oraz zawieszane na drzewach leśne obrazy. Wśród współcześnie najbardziej znanych ośrodków maryjnego kultu w archidiecezji należy wymienić: Frombork, Świętą Lipkę, Krosno, Stoczek Klasztorny oraz Gietrzwałd jako miejsce prywatnych objawień Matki Bożej.

Objawienia maryjne w XIX i XX wieku oraz dwa ostatnie dogmaty maryjne (o Niepokalanym Poczęciu NMP oraz o Wniebowzięciu NMP) przyczyniły się do powstania bogatego dziedzictwa pieśniarskiego dedykowanego Matce Bożej. Nową treść do kultu maryjnego, a tym samym do muzycznej twórczości, wniósł ósmy rozdział konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen Gentium* poświęcony Błogosławionej Dziewicy. Ogłoszenie przez św. Pawła VI tytułu Matki Kościoła dają podstawy, by dostrzegać w Matce Chrystusa szczególną i ważną obecność w przeżywaniu tajemnicy Kościoła oraz jej inspirującą rolę w życiu osób tworzących środowisko muzyków kościelnych niosących przekaz wiary.

Z inicjatywy ks. Piotra Podolaka w 2004 roku zainaugurowano w archidiecezji warmińskiej serie warsztatów liturgiczno – muzycznych. Wydarzenia te o charakterze teoretycznym i praktycznym były integralnie włączone w ogólnopolski nurt formowania muzyków kościelnych z uwzględnieniem maryjnej pobożności. Animowanie i formowanie obejmowano głównie amatorów muzycznych, którzy pełnili różne funkcje w swych parafiach:

organistów, liderów scholi i chórów, kantorów, psalterzystów. Zbliżające się dwudziestolecie funkcjonowania warsztatów muzyczno-liturgicznych w archidiecezji warmińskiej skłania do systematycznej refleksji nad tym zjawiskiem. Stąd w niniejszej dysertacji podjęto się przebadania nowego, oddolnego nurtu odnowy muzycznej w kościołach w kontekście pobożności pielęgnowanej na ziemi szczególnie poświęconej Najświętszej Maryi Pannie.

Śpiew w życiu Kościoła zajmował bardzo ważne miejsce w sprawowanych czynnościach liturgicznych, zwłaszcza w sprawowaniu misterium Eucharystii. Zaprezentowana rozprawa doktorska jest systematyczną refleksją nad działalnością katolików troszczących się liturgię i szukających nowych form kształtowania tych, którzy są odpowiedzialni za wykonywanie muzyki kościelnej.

Naukowym celem niniejszej rozprawy doktorskiej jest ukazanie formacji osób, które tworzą, animują i wykonują śpiew w czasie celebracji liturgicznych Kościoła rzymskokatolickiego w aktualnej rzeczywistości warmińskiej wspólnoty eklezjalnej. Główny akcent badań skoncentrowano na teoretyczno – muzykologicznych treściach kształtujących uczestników warsztatów. Pastoralnym zaś celem dysertacji jest przedstawienie propozycji o charakterze teologicznym i muzycznym, które mogą przyczynić się do pełniejszego i bardziej urozmaiconego repertuaru wokalnego wykonywanego podczas liturgii na Warmii.

Podstawowe źródła pracy tworzą śpiewniki opracowywane na każdą sesję warsztatów liturgiczno – muzycznych na Warmii oraz dokumentacja pozostała po tych zgrupowaniach. W rozprawie zastosowano metodę badawczą zakładającą kolejne etapy postępowania umożliwiające wskazanie głównych nurtów teologicznych w formacji prowadzonej w czasie warsztatów.

Struktura pracy składa się pięciu rozdziałów, w których podjęte problemy badawcze koncentrują się wokół następujących tematów: perspektywy historycznej pieśni ku czci Najświętszej Maryi Panny i wydarzeń tworzących Ogólnopolskie Warsztaty Liturgiczno – Muzyczne na Warmii; zasadnicze treści inspirujące formację muzyków kościelnych oraz główne prawdy teologiczne poruszane w śpiewie. Ponadto przeprowadzono refleksję nad stałymi częściami mszy przez pryzmat tytułu Niewiasty Eucharystii oraz dokonano ogólnej

charakterystyki repertuaru, głównie pod kątem pastoralnym. Wskazano na repertuar pieśniowy kontynuujący dziedzictwo historyczne oraz pokazano na nowe kompozycje, które są przejawem rozwoju kultu maryjnego. Cała zróżnicowana tematyka pieśni została umiejscowiona w kontekście ogólnopolskim.

W podsumowaniu zaproponowano wnioski duszpasterskie dotyczące przyszłej teoretycznej i praktycznej formacji kościelnych muzyków w archidiecezji warmińskiej. Wyznaczono główne treści w maryjnych pieśniach i zarekomendowano kompozycje do wykorzystania liturgicznego. Sformułowane postulaty stanowią wskazania przydatne do kształtowania pobożności ludowej w kościołach parafialnych.

Słowa klucze: muzyka liturgiczna, pobożność maryjna, formacja chrześcijańska.

Juhen Kowalc